

MTÜ Eesti Erametsaliit

Mustamäe tee 50

10621 Tallinn

erametsaliit@erametsaliit.ee

www.erametsaliit.ee

Hr. Mati Raidma
Minister
Keskkonnaministeerium
Narva mnt 7a
15172 Tallinn, Eesti
mati.raidma@envir.ee
keskkonnaministeerium@envir.ee

Hr. Ivari Padar
Minister
Põllumajandusministeerium
Lai tn 39/Lai tn 41
15056 Tallinn
ivari.padar@agri.ee
pm@agri.ee

Meie 5.01.2015 kiri nr 76/14

Järelepärimine seoses looduskaitsete piirangute kompenseerimisega erametsaomanikele

Lugupeetud ministrid,

Pöördume Teie poole seoses Eesti Erametsaliidu sooviga saada informatsiooni, kuidas on 2015. aastal tagatud väljaspool Natura 2000 asuvate kaitstavate alade toetuste maksmine ning millises faasis on nende toetuste rakendamise ettevalmistamine.

Vastavalt Looduskaitse arengukava aastani 2020 peatükile 2.7. pidi olema 2014. aastaks välja töötatud ja rakendatud väljaspool Natura 2000 alasid metsapiirangute kompensatsiooni meetmed.

Keskkonnaministeerium teavitas 11.06.2012 avalikkust, et on alustatud eraldiseisva siseriikliku toetusmehhanismi väljatöötamist, mille alusel kompenseerida looduskaitsete piirangute tõttu saamata jäänud tulu ka väljaspool Natura 2000 alasid asuvatel kaitstavatel loodusobjektidel.¹

Õiguskantsler on 08.05.2014 nr 6-1/131005/1402079 kirjas teavitanud Keskkonna- ja Põllumajandusministeeriumit menetluse algatamisest, kontrollimaks, kas olukord, kus Natura 2000 alal ja väljaspool Natura 2000 ala rakenduvate samaväärsete looduskaitsete omandikitsenduste puhul nähakse kitsenduste hüvitamiseks ette täiendav toetus üksnes Natura 2000 põllumajandus- ja erametsamaa omanikele, on kooskõlas põhiseaduse §-ga 12.²

Vabariigi Valitsuse 17.11.2014 määrusega nr 168 moodustati Nabala-Tuhala looduskaitseala, mille loomisel jäid olulised majanduslikud ja sotsiaalsed mõjud Eesti Erametsaliidu hinnangul piisava põhjalikkusega analüüsimata. Kaitseala ettevalmistamisel puudus riigil selge seisukoht, et kas ja millises ulatuses hüvitatakse nimetatud alal maaomanikele looduskaitsete piirangud³. Kaitseala moodustaja on viidanud, et tegemist on alaga, mille eesmärk on kaitsta elupaigatüüpe, mis nimetatud Euroopa Liidu loodusdirektiivis 92/43/EMÜ. Määruse seletuskirja järgi on nende elupaikade kaitse eriline vastutus Euroopa Liidul ja selle liikmesriigil. Seega võib eeldada, et sisuliselt on tegemist Natura 2000 võrgustiku väärtusega alaga, millele on igati põhjendatud koheselt kohaldada Natura 2000 hüvitisi. Võib eeldada, et ettevalmistusaeag selleks oli piisav –

¹ „Riik hakkab hüvitama looduskaitsete piirangute tõttu saamata jäänud tulu“ – Saarte Hääl, 11.06.2012.

Internetivõrgus kättesaadav: <http://www.saartehaal.ee/2012/06/11/riik-hakkab-huvitama-looduskaitsete-piirangute-tottu-saamata-jaanud-tulu/>

² Õiguskantsleri märgukiri Natura 2000 toetustega seoses, 08.05.2014. Internetivõrgus kättesaadav:

http://oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/õiguskantsleri_margukiri_natura_2000_toetused.pdf

³ „Nabala kaitseala kompensatsioon metsaomanikele jätkuvalt ebaselge“ – Pealinn, 14.08.2014. „Kas ja millises mahus on võimalik ka siseriiklikel kaitsealal asuvatel metsamaadel raiumise piiranguid, on praegu ennatlik öelda,“ ütles BNS-ile keskkonnaminister Keit Pentus Rosimannus“

MTÜ Eesti Erametsaliit

Mustamäe tee 50

10621 Tallinn

erametsaliit@erametsaliit.ee

www.erametsaliit.ee

kaitseala moodustati lühema tähtajaga, kui algselt planeeriti ja objektiivselt hädavajalik oli. Vastavalt looduskaitseaduse § 28-le oli alale sisuliselt ajutine kaitse tagatud kuni 2016 aasta aprillikuuni⁴.

5.11.2014 kirjas nr 65/14 on Eesti Erametsaliit juhtinud tähelepanu asjaolule, et riigil tekib põhiseaduslik kohustus hüvitada koheselt ja õiglaselt Nabala-Tuhala looduskaitseala territooriumil paiknevate kinnistute maaomanikele piirangute kehtestamisega tekkinud kulud ja saamata jääv tulu ning et nimetatud saamata jäänud tulu on sisuliselt täiendav riigieelarve kulu, mille puhul õigusloome hea tava näeb ette ka finantseerimisallika ära näitamist, mis hoiaks ära edasised probleemid õiglase ja kohese hüvitamise korraldamisel. Kahjuks on kohese ja õiglase hüvitamise küsimuses juba loodud kaitsealade piirangute hüvitamisel pidevalt pörkunud probleemile, et riigil puuduvad eelarves vastavad vahendid. Selle märgiks on aastatepikkune järjekord looduskaitsealade piirangutega kinnisasjade võõrandamiseks riigile.

1. detsembri 2014 seisuga oli järjekorra pikkus 8 aastat⁵. Sellises seisus uute täiendavate kohutuste võtmine ja põhiseaduse eiramine riigi poolt on põhjendamatu.

17.08.2014 pöördusime Keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannuse ja Riigikogu keskkonnakomisjoni esimehe Rainer Vakra poole, leidmaks lahendused maaomanikele looduskaitsealade piirangute kompenseerimiseks väljaspool Natura 2000 võrgustikku. Keskkonnaministeeriumis oleme osalenud kahel kohtumisel: 27. augustil keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannusega ja 18. septembril asekancler Marku Lampiga. Marku Lampi on 9.12.2014 kirjas selgitanud, et Keskkonnaministeerium on pidanud läbirääkimisi Põllumajandusministeeriumiga, et väljaspool Natura looduskaitsevõrgustikku paiknevate metsaomanike saamata jääv tulu saaks kompenseeritud.

Eelnimetatud „lahtisele küsimusele“ viitab ka Keskkonnaministeeriumi koduleht, milles selgitatakse maaomanikele seatud looduskaitsealade piirangute kompenseerimist⁶. Selles on märgitud: „*Natura 2000 raha on lubatud 5 protsendi ulatuses, mis katab täiendava kompensatsioonivajaduse, kasutada ka siseriiklike piirangute kompenseerimiseks. Keskkonnaministeerium ongi teinud Põllumajandusministeeriumile ettepaneku kompenseerida lisanduvad looduskaitsealade piirangud samuti Maaelu arengukavast.*“ Ebaselgeks jääb, et mis on mainitud ettepanekust edasi saanud.

22.09.2014 oli Eesti Erametsaliit kaasatud Riigikogu Keskkonnakomisjoni istungile, kus oli tähelepanu keskmeks seaduste täitmine looduskaitsealade piirangute kehtestamisel. Selgitasime istungil, et Looduskaitse Arengukava aastani 2020 alusel on erametsaomanikel õigustatud ootus väljaspool Natura 2000 alasid metsapiirangute kompensatsiooni meetmetele, kuid need meetmed ei ole rakendunud ning metsaomanikud ei ole saanud selgeid vastuseid oma küsimustele. Leiame, et riigil tuleks loobuda suuremahuliste põhjendamatu sihtkaitsevõõndite tekitamisest ning korraldada kohene piirangute hüvitamine kaitsealade maaomanikele.

Metsamajandamise piirangute hüvitamise kohta on keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannus 19.11.2014 avalikkusele suunatud sõnavõttus („Raplamaa Sõnumid“) täpsustanud, et Keskkonnaministeerium on teinud põllumajandusministeeriumile ettepaneku lisada Maaelu Arengukava eelnõusse võimalus maksta erametsatoetust ka väljaspool Natura 2000 võrgustikku olevates sihtkaitsevõõndites. **Seda raha kahjuks kõigi sihtkaitsevõõndisse jäävate metsamaade piirangute kompenseerimiseks ei jätku ning välja on jäetud ka piiranguvõõndid, mistõttu eelpool kirjeldatud kavandatavad meetmed ei taga Looduskaitse arengukavas aastani 2020 planeeritud metsapiirangute kompensatsiooni meetmeid.**

Eesti Erametsaliidu poolt oleme selgitanud nii Keskkonnaministeeriumis kui ka Riigikogu keskkonnakomisjonis, et hüvitussüsteem peaks vastama eelkõige järgmistele põhimõtetele:

⁴ Nabala looduskaitseala menetluse algatas keskkonnaminister 12. detsembril 2013.

⁵ http://www.envir.ee/sites/default/files/avaldamise_nimekiri_loplik_01_12_14_.pdf

⁶ <http://www.envir.ee/et/nabala-tuhala-kkk>

MTÜ Eesti Erametsaliit

Mustamäe tee 50

10621 Tallinn

erametsaliit@erametsaliit.ee

www.erametsaliit.ee

- 1) Kuna tegemist on avaliku hüvega, siis hüvitamine peaks toimuma kogu ühiskonna poolt solidaarselt (enamuse maksumaksjate poolt)⁷;
- 2) Natura 2000 võrgustiku, kui EL kontekstis tähtsa looduskaitse võrgustiku, piirangute hüvitamises peaks osalema EL maksumaksjad laiemalt (st toimuma MAK rahastuse raames);
- 3) Ökosüsteemsete teenuste eest hüvitamisel tuleks teenuse pakkujaid (maa- ja metsaomanikud) kohelda võrdselt – nt hüvitiste määrad peaks Natura 2000 alade ja muude kaitsealade puhul olema sarnased;
- 4) Eelistada tuleb teenusepõhist hüvitamist ja vältida süsteemi, mis viib eraomandi vähenemiseni (suures ulatuses metsamaa riigile omandamiseni).

Praegu on Eestis loodud kompensatsioonimeetmed Natura 2000 alade kaitseks, kuid väljaspool neid alasid seatud looduskaitselisi piiranguid omanikele ei kompenseerita. Käesolevaks hetkeks ei ole metsaomanikud saanud selgeid vastuseid, millises ulatuses hüvitatakse 2015. aastal looduskaitselisi piiranguid väljaspool Natura 2000 võrgustikku olevate kaitstavate alade erametsaomanikele.

Juhindudes eeltoodust palume täpsustada:

1. **Millise summa ulatuses taotles keskkonnaminister 2015. aasta riigieelarvest vahendeid looduskaitseliste piirangute kompenseerimiseks?**
2. **Milline ministeerium vastutab väljaspool Natura 2000 asuvate kaitstavate alade toetuste maksmise mehhanismide väljatöötamise, rakendamise ettevalmistamise ja rahastuse leidmise eest?**
3. **Kuidas on 2015. aastal tagatud väljaspool Natura 2000 asuvate kaitstavate alade toetuste maksmine ning millises faasis on nende toetuste rakendamise ettevalmistamine?**
4. **Kuidas on planeeritud vabade riigi maade müügist saadud vahendite kasutamine looduskaitsealuste maade tagasiostuks?**

Lugupidamisega,

Aira Toss

/allkirjastatud digitaalselt/

Juhatuse esimees

aira.toss@erametsaliit.ee

Liina Laineveer

Tegevdirektor

liina.laineveer@erametsaliit.ee

⁷ TTÜ majandusteaduskonna poolt läbiviidud uuringus (Üllas Rhrlich) „Eesti tööelise elanikkonna nõudlus looduskaitsealuse metsa järele“ on hinnatud elanike maksevalmidust maksta metsade kaitse eest (aastane maksevalmidus kokku 17,25 mln eur). Enamus (60%) tööelisest elanikkonnast leiab, et riik peaks kompenseerima metsaomanikele piirangutega kaasneva majandusliku kahju. (21% ei oma seisukohta).